

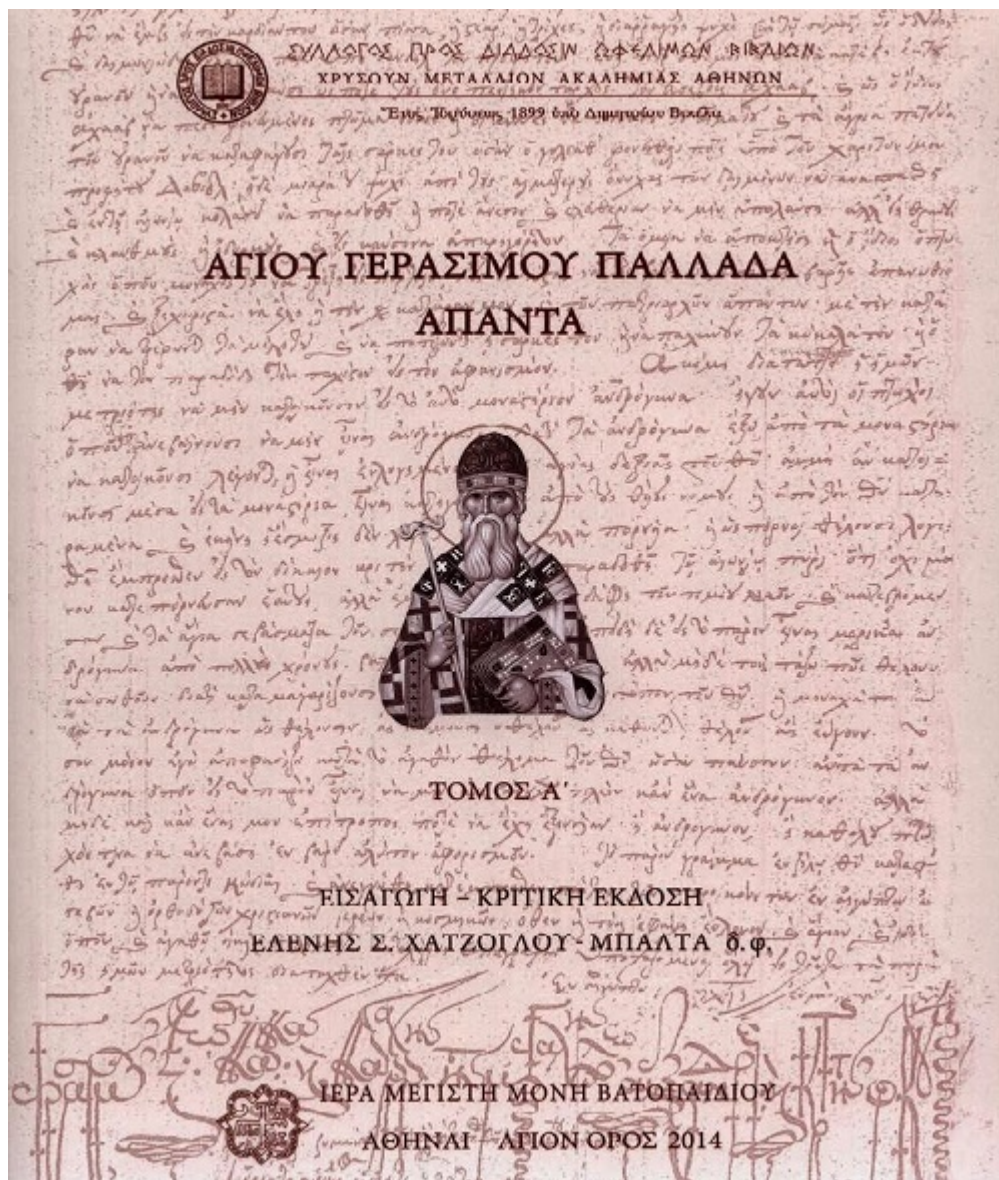
Άπαντα αγ. Γερασίμου Παλλαδά

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Αγίου Γερασίμου Παλλαδά Άπαντα, εισαγωγή - κριτική έκδοση Ελένης Σ. Χατζόγλου - Μπαλτά δ. φ., τόμος Α , συνέκδοση: Σύλλογος προς διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων - Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου, Αθήναι - Άγιον Όρος 2014, σελ. α -ιδ +278.

Με αφορμή την συμπλήρωση 300 ετών (1714-2014) από την κοίμηση του αγίου Γερασίμου, κυκλοφόρησε ο πρώτος τόμος των «Απάντων» του συγγραφικού του έργου. Πρόκειται για μία καλαίσθητη έκδοση 300 σελίδων, την οποία ανέλαβαν από κοινού η Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου Αγίου Όρους και ο «Σύλλογος προς διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων» (που ιδρύθηκε με έδρα στην Αθήνα το 1899 από τον Δημήτριο Βικέλα). Την έκδοση επιμελήθηκε η διδάκτωρ φιλολογίας Ελένη Χατζόγλου - Μπαλτά.

Το έργο προλογίζουν ο Μακαριώτατος πάπας και πατριάρχης Αλεξανδρείας κ. Θεόδωρος Β καὶ ο καθηγούμενος της Ι. Μ. Μονής Βατοπαιδίου κ. Εφραίμ, ενώ έπεται ο πρόλογος του προέδρου του ΣΩΒ ομοτίμου καθηγητή Βυζαντινής Φιλολογίας κ. Κωνσταντίνου Μανάφη, καθώς και προλογικό σημείωμα της επιμελήτριας του τόμου.

Με το παρόν βιβλίο προβάλλεται η ζωή και ένα μέρος από το ανέκδοτο συγγραφικό έργο του αγίου Γερασίμου Παλλαδά, πατριάρχη Αλεξανδρείας, ο οποίος γεννήθηκε στην Κρήτη και σταδιοδρόμησε ως δάσκαλος και ιερωμένος σε πολλές περιοχές της τουρκοκρατούμενης Ελλάδας (Πελοπόννησο, Άρτα, Παραμυθία, Ιωάννινα). Διετέλεσε μητροπολίτης Καστορίας και Αδριανουπόλεως και στην συνέχεια εξελέγη πατριάρχης Αλεξανδρείας (το έτος 1688), θέση στην οποία παρέμεινε επί είκοσι δύο συναπτά έτη. Ετελεύτησε οσιακώς στην Ιερά Μ. Μονή Βατοπαιδίου Αγίου Όρους. Διακρίθηκε για το ποιμαντικό και διοικητικό του

έργο, ενώ αναδείχθηκε έξοχος ιεροκήρυκας και συγγραφέας.

Το συγγραφικό έργο του αγίου Γερασίμου υπήρξε πλούσιο και πολυσχιδές. Ο Α τόμος των «Απάντων» του διακρίνεται σε δύο μέρη. Το πρώτο περιέχει πληροφορίες από την ζωή του και αποτελεί μία ιστορική βιογραφία που αναπαριστά την εποχή και ιχνηλατεί την δράση του. Το δεύτερο μέρος αποτελεί κριτική έκδοση ενός τμήματος από τους εκκλησιαστικούς του λόγους, με κοινό γνώρισμα το ηθικο-διδασκτικό τους περιεχόμενο.

Αναλυτικότερα, στο βιβλίο αυτό συντίθενται πολλά στοιχεία σχετικά με τον άγιο και την εποχή του, που συνδέονται ως επί το πλείστον με την πνευματική και εκκλησιαστική ζωή κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας και βενετοκρατίας στον ελλαδικό χώρο. Σύμφωνα με την κατάταξη των κεφαλαίων του τόμου, στο Α μέρος παρακολουθούνται τα πρώτα χρόνια της ζωής του αγίου στην βενετοκρατούμενη Κρήτη και ο αντίκτυπος που είχε για την μετέπειτα πορεία του η κατάληψη του Χάνδακα (= Ηρακλείου) από τους Τούρκους το 1669.

Έκτοτε λόγω αδυναμίας να επιστρέψει στην γενέτειρά του θα σταδιοδρομήσει στην τουρκοκρατούμενη Ήπειρο και Πελοπόννησο. Στην συνέχεια παρουσιάζονται πληροφορίες που αφορούν την αρχιερατική του διακονία στην Καστοριά και την Αδριανούπολη και κυρίως την πατριαρχία στην Αίγυπτο. Αρκετά γεγονότα συνθέτουν τις ποιμαντικές του δραστηριότητες, όπως τα δύο ταξίδια του στην Μολδοβλαχία, διάφορες επί μέρους διοικητικές αποφάσεις, αλληλογραφία και διαπροσωπικές του σχέσεις κ. α. Παρουσιάζονται η μέριμνά του για την διαδοχή του στον πατριαρχικό θρόνο, η μετάβαση στο Άγιον Όρος και η οσιακή τελευτή του στην Ι.Μ.Μ. Βατοπαιδίου, όπου φυλάσσεται η ευωδιάζουσα αγία κάρα του.

Στο Β μέρος προτάσσεται μία γενική εισαγωγή στους εκκλησιαστικούς λόγους, οι οποίοι εκδίδονται κριτικώς (δηλαδή βάσει των χειρογράφων κωδίκων που τους παραδίδουν) στον τόμο. Επίσης γίνεται λόγος για την θεολογία του αγίου και ειδικότερα για την περί θανάτου θεολογία του, για τις πηγές του έργου του, για την γλώσσα, το ύφος και την ρητορικότητα των κειμένων, καθώς και για τις εκδοτικές αρχές που ακολουθήθηκαν στην εργασία αυτή. Οι εκδιδόμενοι λόγοι επιγράφονται ως εξής: Περί μυστηρίων. Περί ιερωσύνης. Περί εξομολογήσεως. Περί θείας κοινωνίας. Λόγος στο ρητό «εξεύρε πάσαν οδόν επιστήμης» (Βαρούχ γ 37). Στην Κυριακή του Τελώνου και Φαρισαίου. Πέντε λόγοι εις τεθνεώτας.

Τα ομιλητικά αυτά κείμενα αποτελούν ένα πλούσιο πεδίο, όπου αναδεικνύονται ζητήματα ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος, όπως είναι το αυτεξούσιο, τα σωστικά μέσα της χάριτος του Θεού, ο θάνατος και η φθορά της ανθρωπίνης φύσεως κ. α. Αν και πραγματεύονται θέματα κοινότοπα για τους εκκλησιαστικούς συγγραφείς

διαχρονικά, αποτυπώνουν όμως εναργώς τις ανάγκες της συγκεκριμένης εποχής που τα γέννησε και των ανθρώπων στους οποίους απευθύνονται, τις αγωνίες και τα πνευματικά τους βιώματα. Ταυτόχρονα συνιστούν έναν θεολογικό λόγο μεστό, προσιτό, οικείο και ενδιαφέροντα, ακόμη και για την δική μας εποχή, εφόσον αποβλέπουν στην κατά Θεόν ανόρθωση της ανθρώπινης προσωπικότητας και βοηθούν τους ανθρώπους να αναπτύξουν την αυτοσυνειδησία και την θεογνωσία τους μέσα στον χώρο της ορθόδοξης παράδοσης. Πολύτιμα κειμήλια θεωρούνται τα έργα του αγίου Γερασίμου, πνευματόβρυτα λόγια περικλείουν οι διδαχές και τα συγγράμματά του, γι' αυτό και είναι επιτακτική ανάγκη να εκδοθούν.

Ως ελάχιστο δείγμα από την πλούσια εργογραφία του αγίου προσφέρεται ο παρών τόμος στο αναγνωστικό κοινό. Εκφράζεται δε από την επιμελήτριά του η βεβαιότητα ότι με την μελλοντική έκδοση του συνόλου της ομιλητικής του παραγωγής, θα φωτιστούν πληρέστερα πτυχές του προσώπου και της θεολογικής του σκέψεως, ενώ παράλληλα θα εμπλουτιστεί και η μεταβυζαντινή γραμματεία με αξιόλογα δείγματα γλωσσικού, ρητορικού και θεολογικού ενδιαφέροντος.